

ปัญหาพิเศษปริญญาตรี

T100195

เรื่อง

ผลของยีนและอายุการเก็บฝักสดต่อการพัฒนาเมล็ดของข้าวโพดหวาน

Effects of Genetic and Harvesting Date on Sweet Corn Kernels Development.

ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พืชไร่)

พุทธศักราช 2548

ร.พ.

ร 629 ๗

2548

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน.....100195
วันเดือนปี.....17 JUN 2009

b.....1161903๗
i.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษปริญญาตรี
ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช

เรื่อง

ผลของยีนและอายุการเก็บฝักสดต่อการพัฒนาเมล็ดของข้าวโพดหวาน
Effects of Genetic and Harvesting Date on Sweet Corn Kernels Development.

(รศ.ดร.สมยศ เดชภีรัตน์มงคล)

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อเรื่อง : ผลของยีนและอายุการเก็บฝักสดต่อการพัฒนาเมล็ดของข้าวโพดหวาน
โดย : นายชุมพล รักมัน
: นางสาววิญญา ด้านทวิศิลป์
ภาควิชา : เทคโนโลยีการผลิตพืช
คณะ : คณะเทคโนโลยีการเกษตร
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ธีรวัฒน์ ศรุตโยภาส

บทคัดย่อ

การศึกษาผลของยีนและอายุการเก็บฝักสดต่อการพัฒนาเมล็ดของข้าวโพดหวาน ได้ดำเนินการทดลองที่แปลงทดลองภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ระหว่างเดือนธันวาคม 2548 ถึงเดือนมีนาคม 2549 โดยวางแผนการทดลองแบบ Split plot in randomized complete block design จำนวน 3 ซ้ำ กำหนดให้อายุเก็บเกี่ยวเป็นปัจจัยใน main plot จำนวน 13 ระยะ คือที่อายุ 3 6 9 12 15 18 21 24 27 30 33 36 และ 39 วันหลังจากการผสมเกสร และใช้ข้าวโพดหวาน 6 พันธุ์ได้แก่ ขอนแก่นหวานสลับสี ลำลีอีสาน พันธุ์ลูกผสมเบอร์1229 ATS8 ชูการ์75 อินทรีย2 และข้าวโพดข้าวเหนียว 1 พันธุ์ได้แก่ รัชตะ1 เป็น ปัจจัยใน subplot ผลการทดลองพบว่า ผลของพันธุ์หรือยีน และอายุการเก็บเกี่ยวฝักสด ต่อการสะสมน้ำหนักรวมเมล็ด และขนาดเมล็ดของข้าวโพดรับประทานฝักสดมีนัยสำคัญทางสถิติ($P < .01$) โดยพบว่ากลุ่มพันธุ์ที่มียีนเวกซ์ซี(waxy;wx) ได้แก่พันธุ์หวานสลับสี(wx/su/sh₂) และรัชตะ1(wx) มีการสะสมน้ำหนักรวมเมล็ดโดยเฉลี่ยสูงกว่าข้าวโพดหวานพิเศษ ทั้งชนิดที่ควบคุมด้วยยีนซังเค้น2(shrunken-2;sh₂) ได้แก่พันธุ์ชูการ์75 และอินทรีย2 และบิตเทิล1(brittle1;bt₁) ได้แก่พันธุ์ATS8 และลูกผสมเบอร์1229 การสะสมน้ำหนักรวมเมล็ดของข้าวโพดรับประทานฝักสดทั้ง 7 พันธุ์เพิ่มขึ้นตามอายุการเก็บเกี่ยวฝักสด และสะสมน้ำหนักรวมเมล็ดสูงสุดที่อายุประมาณ 24-27 วัน หลังการผสมเกสร สะสมน้ำหนักรวมเมล็ดสูงสุดที่อายุประมาณ 33-36 วันหลังการผสมเกสรหรือประมาณ 9 วันหลังจากการสะสมน้ำหนักรวมเมล็ดสูงสุด พันธุ์ที่มีการสะสมน้ำหนักรวมเมล็ดสูงกว่าพันธุ์อื่นๆ ได้แก่ พันธุ์รัชตะ1 และลำลีอีสาน(wx/sh₂) มีการสะสมน้ำหนักรวมเมล็ดสูงสุดที่อายุ 36 วันหลังการผสมเกสรเท่ากับ 27.04 และ 24.78 กรัม/100เมล็ด ตามลำดับ

คำสำคัญ: ข้าวโพดหวาน การพัฒนาของเมล็ด ยีนควบคุมความหวาน อายุการเก็บเกี่ยวฝักสด

Title : Effects of Genetic and Harvesting Date on Sweet Corn Kernels Development.

Author : Mr.Chumpon Rakman

Miss Warunya Dantaweessin

Department : Plant Production Technology

Faculty : Agricultural Technology

Advisor : Asist.Prof. Teerawat Sarutayophat

ABSTRACT

The experiment was conducted to study effected of genetic and harvesting date on sweetcorn kernel development at the experimental's field of plant production Technology ,Faculty of Agricultural technology , King Mongkut's Institute of Technology Chakuntaharn Ladkrabang , Bangkok during December, 2005 to March , 2006. Split plot in Randomized Complete Block Design with three replication was used. Thirteen harvesting date; 3 6 9 12 15 18 21 24 27 30 33 36 and 39 days after pollination(DAP) were mainplot. Subplot comprised of six sweetcorn and one waxycorn were Kon-Kaen-Vhansalubsri(wx/su/sh₂) Hybrid No.1229(bt₁) ATS8(bt₁) Sugar75(sh₂) Indee2(sh₂) Sumlee E-san(wx/sh₂) and Ratchata1(wx) .The result indicated that effected of varieties or sugar gene and harvesting date on seed weight accumulated and size enlargement were highly significant($P<.01$) .Fresh seed weight of all seven varieties increased as harvesting time up from 3 to 24 DAP and highest at 24-27 DAP average of 34.39 gram/100seeds. Dry seed weight also increased from 3 to 33 DAP and hightest at 33-36 DAP average of 15.87gram/100seeds. Ratchata1(wx) and Sumlee E-san(wx/sh₂) accumulated hightest dry seed weight at 36 DAP of 27.04 and 24.78 gram/100seeds , respectively.

Key word : Sweet corn , Kernel development , Sugar gene , Harvesting date ,

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

คณะผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ธีรวัฒน์ ศรุตโยภาส อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ เป็นอย่างสูงที่ได้ให้คำแนะนำและควบคุมดูแลตลอดระยะเวลาการทดลองและตรวจสอบแก้ไขจนทำให้ปัญหาพิเศษฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.อารมย์ ศรีพิจิตร ที่ให้ความอนุเคราะห์อุปกรณ์ในการทดลอง และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ควบคุมแปลงทดลองทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการปฏิบัติงานในแปลงทดลอง

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณบิดามารดา พี่ เพื่อนและน้องๆทุกคน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจทำให้การทำปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

นายชุมพล

รักมัน

นางสาววรัญญา ด้านทวิศิลป์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(2)
สารบัญภาพ	(3)
สารบัญภาคผนวก	(4)
คำนำ	1
การตรวจเอกสาร	2
ชนิดของข่าวโศกตึกสด	2
ยื่นที่ควบคุมความหวานของข่าวโศก	2
การแบ่งชนิด/ประเภทข่าวโศกหวานตามจำนวนยื่นที่เกี่ยวข้อง	3
การพัฒนาเมล็ดของข่าวโศกหวาน	7
อุปกรณ์และวิธีการทดลอง	8
ผลการทดลอง	12
สรุปและวิจารณ์ผลการทดลอง	22
เอกสารอ้างอิง	23
ภาคผนวก	24
ประวัติผู้เขียน	27

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ยีนที่มีผลต่อการสะสมคาร์โบไฮเดรตในข้าวโพด	4
2 ยีน ปฏิกริยาระหว่างยีน ลักษณะเมล็ดและตัวอย่างพันธุกรรม ของข้าวโพด 7 ที่เกิดจากยีนมากกว่า 1 ตำแหน่ง	6
3 แสดงน้ำหนักสดของข้าวโพด (กรัม/100เมล็ด) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร	13
4 แสดงน้ำหนักแห้งของข้าวโพด (กรัม/100เมล็ด) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร	15
5 แสดงความสูงของเมล็ดข้าวโพด (มิลลิเมตร) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร	19
6 แสดงความกว้างของเมล็ดข้าวโพด (มิลลิเมตร) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร	20
7 แสดงความหนาของเมล็ดข้าวโพด (มิลลิเมตร) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร	21

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แสดงน้ำหนักสด (กรัม/100เมล็ด) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร	12
2 แสดงน้ำหนักแห้ง (กรัม/100เมล็ด) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร	14
3 แสดงความสูงของเมล็ดข้าวโพด (มิลลิเมตร) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร	17
4 แสดงความกว้างของเมล็ดข้าวโพด (มิลลิเมตร) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร	17
5 แสดงความหนาของเมล็ดข้าวโพด (มิลลิเมตร) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร	18

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่	หน้า
1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของน้ำหนักสดของเมล็ดข้าวโพด (กรัม/100เมล็ด) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร	24
2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของน้ำหนักแห้งของเมล็ดข้าวโพด (กรัม/100เมล็ด) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร	24
3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสูงของเมล็ดข้าวโพด (มิลลิเมตร) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร	25
4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความกว้างของเมล็ดข้าวโพด (มิลลิเมตร) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร	25
5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความหนาของเมล็ดข้าวโพด (มิลลิเมตร) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร	26

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนำ

ข้าวโพดหวาน (Sweet corn) เป็นข้าวโพดหวานฝักสดชนิดหนึ่ง ปัจจุบันมีความสำคัญทางเศรษฐกิจต่อประเทศไทยมากกว่าข้าวโพดฝักอ่อน (Baby corn) และข้าวโพดข้าวเหนียว (Waxy corn) นอกจากผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศแล้วยังเป็นพืชส่งออกที่สำคัญอีกชนิดหนึ่ง ผลผลิตที่ได้ในแต่ละปีใช้บริโภคฝักสดภายในประเทศร้อยละ 5 ส่วนอีกร้อยละ 95 ส่งออกเป็นผลิตภัณฑ์ข้าวโพดหวานชนิดต่างๆ เช่น ข้าวโพดหวานบรรจุกระป๋อง ครีมข้าวโพดหวานกระป๋อง ข้าวโพดหวานในรูปปรุงแต่งไม่แช่เย็นจนแข็ง ข้าวโพดหวานคิบ ข้าวโพดหวานแช่แข็ง เป็นต้น (วิไลวรรณ และวันชัย, 2547) โดยปริมาณการส่งออกรวมในรูปแบบต่างๆ เพิ่มขึ้นจาก 37,053^{ตัน} ในปี 2544 เป็น 77,432 ตัน ในปี 2546 ในทำนองเดียวกันมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 1,028 ล้านบาท ในปี 2544 เป็น 2,122 ล้านบาท ในปี 2546 (วิไลวรรณ และพัชรพร, 2547) การปลูกข้าวโพดหวานเพื่อบริโภคฝักสด และเพื่อส่งออกนั้น คุณภาพของฝักหรือเมล็ดถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยปัจจัยกำหนดคุณภาพของเมล็ด คือ ปริมาณและอัตราส่วนของสารประกอบคาร์โบไฮเดรตที่ไม่ใช่โมเลกุลโครงสร้างของเมล็ด (non-structural kernel carbohydrates) เช่น ปริมาณน้ำตาลกลูโคส ฟรุกโตส ซูโครส สารประกอบคาร์โบไฮเดรตที่ละลายน้ำได้ทั้งหมด (water soluble polysaccharides) และแป้ง เป็นต้น ซึ่งปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดลักษณะองค์ประกอบคุณภาพเมล็ดเหล่านี้ได้แก่ พันธุกรรมและอายุการพัฒนาของเมล็ด (กรีนไทย และจรรยาธิษั, 2545; Creech and Ardle, 1996; Michaels and Andrew, 1989) โดยพบว่าหลังการผสมเกสรปริมาณน้ำตาลในเมล็ดจะค่อยๆ เพิ่มขึ้นและสูงสุดที่อายุประมาณ 15-18 วันหลังการผสมเกสร ในขณะที่การสะสมสารประกอบคาร์โบไฮเดรตชนิดอื่นๆ ในเมล็ด เช่น แป้งมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นต่อเนื่องไปอีกช่วงระยะเวลาหนึ่งหลังจากการสะสมน้ำตาลสูงสุดในเมล็ดไปแล้ว อย่างไรก็ตามมีรายงานว่า ข้าวโพดหวานที่ควบคุมด้วยยีนต่างกัน อาจใช้เวลาสำหรับการพัฒนาเมล็ดและสะสมน้ำหนักรวมกัน ในอัตราส่วนที่แตกต่างกันจึงได้ทำการทดลองเพื่อศึกษาการพัฒนาของเมล็ดข้าวโพดหวานที่ควบคุมด้วยยีนชนิดต่างๆ เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมสำหรับข้าวโพดหวานที่ควบคุมด้วยยีนต่างกัน

3 ชนิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตรวจเอกสาร

ชนิดของข้าวโพดฝักสด (specify corn)

1. ข้าวโพดฝักอ่อน (baby corn) หมายถึง ข้าวโพดที่ปลูก เพื่อใช้ส่วนแกนของกลุ่มดอกตัวเมีย (central of female flowers) ก่อนที่ดอกจะได้รับการผสมจากละอองเกสร โดยปกติจะเก็บเกี่ยวฝักอ่อน ในระยะที่ไหม (silk/style) เริ่มโผล่ออกมาจากปลายฝัก ข้าวโพดฝักอ่อนอาจผลิตจากข้าวโพดหวานหรือข้าวโพดไร่ก็ได้ แต่มักจะเป็นพันธุ์ที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ผลิตเป็นข้าวโพดฝักอ่อน โดยเฉพาะเป็นพันธุ์ที่มีช่อดอกตัวเมียหลายดอกในหนึ่งต้น

2. ข้าวโพดข้าวเหนียว (waxy corn) (*Zea mays ceratina*) ปลูกเพื่อรับประทานฝักสดแม้จะไม่หวานมาก แต่เมล็ดนิ่ม รสอร่อย ไม่ติดฟัน เมล็ดมีสีต่าง ๆ เช่น เหลือง ขาว ส้ม ม่วง หรือมีหลายสีในฝักเดียวกัน ราเชนทร์ (2539) กล่าวว่าข้าวโพดข้าวเหนียวเป็นข้าวโพดที่แป้งภายในเป็นชนิดแป้งอ่อน แต่มีความเหนียวเนื่องจากมีองค์ประกอบส่วนใหญ่เป็น amylopectin ที่โมเลกุลจับกันแน่นเป็นแนว branch chain โดยมีสัดส่วนของแป้งชนิด amylopectin ต่อ amylose ประมาณร้อยละ 73:27 ข้าวโพดข้าวเหนียวถูกควบคุมโดย waxy gene "wx" จัดอยู่ใน sub species ceratina

3. ข้าวโพดหวาน (sweet corn) (*Zea mays saccharata*) นิยมปลูกกันอย่างแพร่หลายเพื่อรับประทานฝักสด ราเชนทร์ (2539) กล่าวว่าข้าวโพดหวานเป็นข้าวโพดที่ส่วนน้ำตาลในเมล็ดเปลี่ยนแปลงไปเป็นแป้งไม่สมบูรณ์ ทำให้เมล็ดก่อนสุกแก่มีความหวานมากกว่าข้าวโพดชนิดอื่นๆ และเมื่อแก่จะมีลักษณะเหนียว ข้าวโพดหวานถูกควบคุมด้วยคู่ของ recessive gene ที่แตกต่างกันหลายกลุ่ม

ยีนที่ควบคุมความหวานของข้าวโพด

ข้าวโพดหวานชนิดแรกเกิดจากการกลายพันธุ์ตามธรรมชาติ (natural mutation) จากข้าวโพดไร่ (field corn) เปลี่ยนยีนตำแหน่งหนึ่งบนโครโมโซมแท่งที่ 4 เมื่อยีน (sugary) อยู่ในสภาพ homozygous recessive (susu) ทำให้มีการสะสมน้ำตาลในเมล็ดมากกว่าข้าวโพดไร่ จึงเรียกกันว่าข้าวโพดหวาน ต่อมาเกิดการค้นพบยีนอื่นๆอีกหลายชนิด ตัวอย่างยีนและลักษณะที่ปรากฏกับเมล็ดข้าวโพด มีดังนี้

- sugary gene (su) มีอยู่ 2 คู่ด้วยกัน คือ su และ su₂ ได้มีรายงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2467 ว่า su ทำให้เกิดการสะสม phytyglycogen ซึ่งเป็น water soluble polysaccharide และเป็นตัวที่ทำให้เนื้อข้าวโพดหวานนุ่ม

- shrunken (sh) มีอยู่หลายคู่ด้วยกัน คือ sh sh₂ sh₃ sh₄ และ sh₅ มีผลทำให้แป้งลดน้อยลง และมีน้ำตาลเพิ่มขึ้น มีการค้นพบยีน sh ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2464 และในปี พ.ศ. 2487 ก็มีการค้นพบ sh ซึ่งภายหลังมีการนำมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพของข้าวโพดหวานกันมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- brittle gene (bt) มี 3 คู่ คือ bt_1 , bt_2 และ bt_3 เป็นยีนที่มีผลคล้ายกับยีน shrunken มาก และเราไม่สามารถบอกได้จากลักษณะของเมล็ดแต่อาจจะดูได้จากต้น ถ้าเป็น super sweet และมีต้นสีเขียวก็มีโอกาสเป็นได้ทั้ง sh และ bt แต่ถ้ามีต้นหรือมีดอกสีแดงแล้วก็เป็น bt แน่แน่นอน

- waxy gene (wx) มีการกล่าวถึงครั้งแรกในปี พ.ศ. 2452 ว่ายีนชนิดนี้ทำให้เกิดการสะสมแป้งที่แตกต่างไปจากข้าวโพดธรรมดา และตอนหลังค้นพบว่าแป้งพวก amylopectin ข้าวโพดที่มียีนชนิดนี้บ้านเรารู้จักกันดีในนามของข้าวโพดเทียนหรือข้าวโพดข้าวเหนียว

- dull gene (du) ข้อมูลน้อยมากไม่มีการกล่าวถึงในเรื่องผลของยีน แต่มีการนำมาใช้ในการปรับปรุงพันธุ์ข้าวโพดหวาน

- amylase extender gene (ae) เป็นยีนที่ทำให้ปริมาณของ amylase เพิ่มขึ้น

- sugary enhancer gene (se) เป็นยีนใหม่สุดที่มีการค้นพบ จะต้องแสดงออกพร้อมกับ su เสมอ เป็นผลให้มีการสะสมน้ำตาล maltose เพิ่มขึ้น (ทวิศักดิ์, 2540)

ยีนต่างๆ เหล่านี้อยู่บนตำแหน่งต่างๆ บน โครโมโซมของข้าวโพดและมีรายละเอียด (ตารางที่ 1)

การแบ่งชนิด/ประเภทข้าวโพดหวานตามจำนวนยีนที่เกี่ยวข้อง

หากจะแบ่งชนิดหรือประเภทของข้าวโพดหวานตามจำนวนยีนที่ควบคุมหรือเกี่ยวข้องกับ ความหวานในเมล็ดสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท

1. ข้าวโพดหวานจากยีนเดี่ยว (single gene) ข้าวโพดหวานชนิดนี้ปลูกกันมากที่สุดในโลก รวมทั้งบ้านเราด้วย ข้าวโพดหวานชนิดนี้แบ่งย่อยๆ ออกได้ดังนี้

1.1 ข้าวโพดหวานหรือหวานธรรมดาหรือหวานมาตรฐาน (standard/normal sweet corn) นิยมปลูกกันมากในสหรัฐอเมริกาเป็นข้าวโพดที่เกิดจาก sugary gene (su/su) อยู่ในสภาพด้อย ลักษณะของข้าวโพดหวานนี้จะเหี่ยวเล็กน้อย และจะดูค่อนข้างใส เมล็ดจะดูแวววาว .

1.2 ข้าวโพดหวานพิเศษ (super sweet corn, extra sweet corn) ข้าวโพดหวานพิเศษ หรือที่ชาวไร่หรือคนทั่วไป เรียกว่าข้าวโพดหวานสวีทนั้น เป็นข้าวโพดที่นิยมประเภทกันมากในรูปของ ผักสดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยนั้น ปัจจุบันแทบจะกล่าวได้ว่าข้าวโพดที่เราเรียกว่าข้าวโพดหวานนั้น จะเป็นข้าวโพดหวานพิเศษประมาณ 80% ข้าวโพดหวานพิเศษนี้มียีนตระกูลซังเคน (shrunken series gene เช่น sh/sh หรือ sh_2/sh_2) ซึ่งข้าวโพดหวานที่เกิดจากยีนชนิดนี้มีปริมาณน้ำตาลสะสมในเมล็ดสูงกว่าข้าวโพดหวานมาตรฐาน 2-3 เท่า เมล็ดหวานกรอบ (Lisee *et al.*, 2004) หรือยีนตระกูลบริตเติล (brittle series gene เช่น bt/bt หรือ bt_2/bt_2) ควบคุมอยู่ แต่ที่ปลูกในประเทศไทย ปัจจุบันเป็นยีนตระกูลซังเคนเกือบทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 ยีนที่มีผลต่อการสะสมคาร์โบไฮเดรตในข้าวโพด (ทวีศักดิ์, 2540)

ยีน	ชื่อโครโมโซมและตำแหน่ง	ลักษณะเมล็ด	ผลของยีนที่เด่นชัด	พันธุ์การค้า
ac	5-(37)	ขุ่นทึบ สีดำ	แป้งมี amylase สูง	-
bt	5-22	เหี่ยวขุ่นมาก	มี sucrose 20 -30 % หวานกรอบ	-
du	10	สีดำ		-
se	7	เมื่อมี su จะขุ่นกว่า su เล็กน้อย	มี maltose สูง มี WSP สูง แต่จะมีผลของยีนเมื่อมี su ด้วยเท่านั้น	-
sh ₂	3-111.2	ขุ่นมาก สีขุ่นไม่สดใส	มี sucrose 20 - 30 % หวานมากอาจกรอบ	Crisp N Sweet 710 (yellow) Honey and Pearl (bi-color) How Sweet It Is (white)
su	4-71	เหี่ยวขุ่น เล็กน้อย ใสแวววาว	มี sucrose 10 - 15 % สูง นุ่มมาก	Jubilee (yellow) Double Taste (bi-color) Silver Queen (white)
wx	9-59	ขุ่นทึบ สีดำ	แป้งเป็น amylopectin ทั้งหมดนุ่มมาก	-

หมายเหตุ WSP = water soluble polysaccharides

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ข้าวโพดหวานแบบยีนเสริม (synergistic or augmented) เมล็ดพันธุ์ของข้าวโพดหวานชนิดนี้จะมียีนที่เป็น homozygous recessive อยู่หนึ่งตำแหน่ง อีกตำแหน่งหนึ่งจะเป็น heterozygous เมื่อนำเมล็ดไปปลูกผลิตฝักสด ยีนที่เป็น heterozygous นั้นจะแยกตัวตามกฎของ Mendel มีผลทำให้ 25% ของเมล็ดที่เรารับประทานนั้นเป็น double recessive ทำให้ผู้ที่รับประทานมีความรู้สึกที่ข้าวโพดนั้นหวานขึ้น

ข้าวโพดหวานพวกนี้มียีน *su* เป็นพื้นฐานเพราะนักปรับปรุงพันธุ์ต้องการปรับปรุงให้ข้าวโพดหวานนั้นหวานขึ้นโดยนำยีน *sh₂* หรือซูการ์รีเอ็นฮานเซอร์ (sugary enhancer, *se*) มาช่วยเสริม ตัวอย่างข้าวโพดหวานชนิดนี้คือ Sugar Loaf, Honey Comb และ Sugar Time เป็นต้น ในประเทศไทยข้าวโพดข้าวเหนียวหวานขอนแก่นอาจจะจัดอยู่ในประเภทนี้ได้ โดยมียีน *sh₂* เป็นพื้นฐานและมียีน *wx* เป็นตัวเสริม

ได้มีผู้นำเมล็ดข้าวโพดหวานประเภทนี้เข้ามาปลูกเหมือนกัน ดังเกตง่ายๆ คือ ฝักข้าวโพดอาจจะมีเมล็ด 2 สี คือ สีเหลืองและสีขาว โดยจะอยู่ในอัตราส่วน 75 : 25 ซึ่งนักปรับปรุงพันธุ์ข้าวโพดหวานจะเรียกว่าไบคัลเลอร์ (bi-color) แต่ถ้าจะพิสูจน์ให้เห็นชัดว่าข้าวโพดหวานนั้นเกิดจากยีนเสริมหรือไม่ก็ต้องนำฝักข้าวโพดหวานที่สงสัยนั้นมาตากให้แห้ง แล้วดูว่าเมล็ดที่แห้งนั้นสีเหมือนกันทั้งฝักหรือไม่ ถ้าเมล็ดที่แห้งแล้วเหมือนกันทั้งฝักแสดงว่าเป็นข้าวโพดหวานชนิดยีนเดียว แต่ถ้าเมล็ดที่แห้งแล้วมีเมล็ดสีหลายๆ คล้ายข้าวโพดหวานพิเศษอยู่ประมาณ 25% เมล็ดสีมากมาย นี้เป็น double recessive ที่เหลืออีก 75% เป็นเมล็ดข้าวโพดหวานธรรมดา ข้าวโพดหวานฝักนั้นก็จะเป็นข้าวโพดหวานที่เกิดจากยีนเสริม

3. ข้าวโพดหวานจากยีนร่วม (multiple gene) เนื่องจากปัญหาเรื่องความหวานซึ่งมีอยู่น้อยในข้าวโพดหวานธรรมดา และปัญหาเรื่องอัตราความงอกต่ำในข้าวโพดหวานพิเศษนักปรับปรุงพันธุ์ข้าวโพดหวานจึงได้พยายามนำยีนต่างๆ มาอยู่ร่วมกันในสภาพ homozygous recessive ที่ทุกๆ ตำแหน่ง (loci) ที่ให้ได้ข้าวโพดหวานที่มีคุณภาพดีขึ้น คือ มีปริมาณน้ำตาลสูงขึ้น และแก้ปัญหาเรื่องอัตราความงอกต่ำ ยีนที่นำมาใช้ร่วมกันนั้นมีตัวอย่างอยู่ในตารางที่ 2 (ทวิศักดิ์, 2540)

การสร้างพันธุ์ข้าวโพดหวานที่เกิดจากการทำงานของยีนร่วมกันมากกว่า 1 ตำแหน่ง ใช้น่าจะมีแต่ข้อดีและสามารถแก้ไขปัญหามีอยู่เดิมได้เสมอไป เช่น ข้าวโพดหวานที่เกิดจากการทำงานร่วมกันของยีน *su se* นั้น ได้ข้าวโพดหวานที่มีความหวานสูงขึ้นมี WSP สูง ทำให้นุ่ม แต่การสูญเสียความหวานก็เกินไปอย่างรวดเร็วเหมือนกับข้าวโพดหวานที่มียีน *su* ทำให้ไม่สามารถเก็บฝักสดไว้ได้นาน เนื่องจากความหวานจะลดลงอย่างรวดเร็วหลังจากการเก็บเกี่ยว

ในกรณีการสร้างข้าวโพดหวานที่ควบคุมด้วยยีน 3 ตำแหน่ง เช่น *ae du wx* นั้น น่าจะทำการปรับปรุงพันธุ์ได้ยาก เพราะการสร้างพันธุ์ให้เมล็ดข้าวโพดมียีนอยู่ในสภาพด้อยทั้ง 3 ตำแหน่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นพันธุ์ดี ย่อมเป็นเรื่องยากเพราะปฏิกริยาระหว่างยีนเหล่านี้แสดงลักษณะไม่พึงประสงค์อื่นๆ ออกมาได้

ตารางที่ 2 ยีน ปฏิกริยาระหว่างยีน ลักษณะเมล็ดและตัวอย่างพันธุ์การค้าของข้าวโพดหวานที่เกิดจากยีนมากกว่า 1 ตำแหน่ง (ทวิคัตต์, 2540 และ Lisec *et al.*, 2004)

ยีน	ปฏิกริยาร่วม	ลักษณะเมล็ด	พันธุ์การค้า
ae bt	ข้ามโดยยีน bt	ย่นและขุ่น	-
ae su	ร่วมแสดงออก	ย่นเล็กน้อย ใส	-
bt su	ร่วมแสดงออก	เหี่ยวย่นมาก ค่อนข้างใส	-
bt2 su	ข้ามโดยยีน bt2	ย่นค่อนข้างใส	-
sh2 su	ร่วมแสดงออก	เหี่ยวย่นมาก ใสมันแต่มี ทึบแสงมาก	Sweetie 82 (yellow) (no bicolors) (no whites)
su se	ร่วมแสดงออก	ย่นเล็กน้อยและใส	Miracle (yellow) Calico Bell (bi-color) (no whites)
su wx	ข้ามโดยยีน su	เหี่ยว ค่อนข้างมันและทึบ แสง	-
ae du wx	ร่วมแสดงออก	ย่น ทึบแสงถึงขุ่น	-
ae sh2 wx	ข้ามโดยยีน sh2	ย่น ทึบแสง	-
ae su su2	ร่วมแสดงออก	ย่นเล็กน้อย ใสหรือขุ่น เล็กน้อย	-

หมายเหตุ 1. ข้าม – เป็นการข้ามระหว่างยีนที่อยู่คนละตำแหน่ง (epistasis)

ลักษณะของเมล็ดจะเหมือนกับเมล็ดที่เกิดจากยีนข้าม (เด่นชัดกว่า)

2. ยีนร่วมแสดงออก – เป็นการแสดงออกที่ไม่เด่นชัดว่าเป็นยีนใดยีนหนึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การพัฒนาเมล็ดของข้าวโพดหวาน

เมล็ดของพืชทุกชนิดพัฒนามาจากไข่ที่ได้รับการผสมเกสร ขบวนการพัฒนาเมล็ดจะเกิดขึ้นทันทีภายหลังการปฏิสนธิ การพัฒนาและสะสมสารประกอบชนิดต่างๆ ในเมล็ดของข้าวโพดหวาน ขึ้นกับปัจจัยหลายประการ เช่น ช่วงระยะเวลาการสร้างเมล็ด (grain filling period) และอุณหภูมิในระหว่างการเจริญเติบโต ราเซนทร์ (2539) รายงานว่า ในช่วงระยะของการสร้างเมล็ด อุณหภูมิจะเป็นปัจจัยสำคัญในการควบคุมอัตราการเจริญเติบโตของเมล็ดและระยะเวลาของการสร้างน้ำหนักรวมเมล็ด ดังสมการรีเกรสชัน ดังต่อไปนี้

$$\text{อัตราการเจริญเติบโตของเมล็ด} \quad Y = 16.2 + 17.3t + 0.032t^2 \quad (R^2 = 0.88)$$

$$\text{ระยะเวลาของการสร้างเมล็ด} \quad Y = 82.3 + 3.93t + 0.75t^2 \quad (R^2 = 0.82)$$

Carter และ Poneleit (1973), อ้างโดยราเซนทร์, (2539) รายงานว่า สายพันธุ์แต่ละสายพันธุ์ของข้าวโพดจะมีความแตกต่างกัน ในลักษณะช่วงระยะเวลาของการสร้างเมล็ดและอัตราการเจริญเติบโตของเมล็ดซึ่งลักษณะทั้งสองจะมีสหสัมพันธ์กับน้ำหนักรวมเมล็ดในระยะการสุกแก่ทางสรีรวิทยา อย่างไรก็ตามพบว่า ระยะของการสร้างเมล็ดไม่มีสหสัมพันธ์กับอัตราของการสะสมน้ำหนักรวมเมล็ดและมีสหสัมพันธ์ต่ำมากกับอายุวันออกไหม ทั้งนี้เนื่องจากอัตราของการสะสมน้ำหนักรวมเมล็ดไม่ได้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับอัตราการสังเคราะห์แสงในช่วงระหว่างการสร้างน้ำหนักรวมเมล็ด

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์การทดลอง

1. เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวาน 5 พันธุ์ ได้แก่ ขอนแก่นหวานสับสีซึ่งมียีนที่ควบคุมลักษณะความหวานคือ wx/su/sh₂ Hybrid No.1229 มียีนที่ควบคุมลักษณะความหวานคือ bt₁ ATS 8 มียีนที่ควบคุมลักษณะความหวานคือ bt₁ ชูการ์ 75 มียีนที่ควบคุมลักษณะความหวานคือ sh₂ และอินทรี 2 มียีนที่ควบคุมลักษณะความหวานคือ sh₂ เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดข้าวเหนียว ได้แก่ ตำลึงอีสาน มียีนที่ควบคุมลักษณะความหวานคือ wxsh₂ และรัชตะ 1 มียีนที่ควบคุมลักษณะความหวานคือ wx
2. ถุงกระดาษคลุมช่อดอกตัวผู้ (tassel bag)
3. ถุงกระดาษไขคลุมช่อดอกตัวเมีย (glassine bag)
4. กรรไกรตัดไหม
5. คลิปหนีบกระดาษ สำหรับหนีบถุงคลุมช่อดอกตัวผู้
6. ลวดเย็บกระดาษ สำหรับเย็บถุงกระดาษคลุมฝักอ่อนหลังผสม
7. ดินสอเขียนถุงกระดาษคลุมช่อดอกตัวผู้
8. เครื่องชั่งแบบทศนิยม 3 ตำแหน่ง
9. flosep
10. vernear cardipper แบบดิจิตอล
11. vernear cardipper แบบธรรมดา
12. ไม้บรรทัด
13. Hot Air Oven
14. ใยเคมีสูตร 15 - 15 - 15 และ 46 - 0 - 0
15. ฟูราดานใช้รองกันหลุมเวลาหยอดเมล็ด
16. เมทาเล็กซิลใช้คลุกเมล็ดข้าวโพดก่อนปลูก
17. เครื่องพ่นยา
18. เครื่องสูบน้ำ
19. ยากันเชื้อรา captan
20. ปูนขาว
21. ขุยมะพร้าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการทดลอง

1. แผนการทดลอง

ใช้แผนการทดลองแบบ Split - plot in Randomized Complete Block Design จำนวน 3 ซ้ำ ใจัยใน Main - plot คือ อายุการเก็บเกี่ยวผลผลิตฝักสดจำนวน 13 ระยะ ได้แก่ 3 6 9 12 15 18 21 24 27 31 33 36 39 วัน หลังการผสมเกสร ส่วนปัจจัยใน Sub - plot คือ ข้าวโพดรับประทานฝักสด จำนวน 7 พันธุ์ ซึ่งควบคุมด้วยยีนต่างกัน 4 ชนิด ได้แก่ พันธุ์อินทรี 2 (sh_2sh_2) ชูการ์ 75 (sh_2sh_2) ATS 8 (bt_1bt_1) Hybrid No.1229 (bt_1bt_1) ขอนแก่นหวานสลัปลี ($wxwx/susu/sh_2sh_2$) พันธุ์สำลีอีสาน ($wxwx/sh_2sh_2$) และข้าวโพดข้าวเหนียวพันธุ์ชตะ 1 ($wxwx$) โดยใช้ระยะปลูก 70 x 20 เซนติเมตร จำนวน 18 ต้น/แถว จำนวน 5 แถว/หน่วยการทดลอง หรือ พื้นที่ปลูก 12.60 ตารางเมตร/หน่วยทดลอง สุ่มเก็บตัวอย่างจำนวน 3 ฝัก/หน่วยทดลอง

2. การเตรียมแปลง

เตรียมปลูกโดยการไถพรวนจำนวน 2 ครั้ง แต่ครั้งห่างกันประมาณ 2 สัปดาห์ หลังจากนั้นให้ใส่ขุยมะพร้าวพร้อมทั้งยกแปลงให้เป็นรูปสามเหลี่ยม พรวนดินให้ละเอียดอีกครั้ง พร้อมกับการใส่ขุยมะพร้าวประมาณ 20/หน่วยทดลอง ผสมให้คลุกเคล้ากับดิน ปลูกด้วยระบบแถวเดี่ยว ระยะระหว่างแถว 70 เซนติเมตร ระยะระหว่างหลุม 20 เซนติเมตร อัตราปลูก 2 - 3 เมล็ด/หลุม หลังงอกประมาณ 2 สัปดาห์ให้ถอนแยกให้เหลือจำนวน 1 ต้น/หลุม วันปลูกซ่อมและถอนแยกให้เหลือ 1 ต้น/หลุม 13 วันหลังปลูก

3. การปลูก

คลุมเมล็ดด้วยเมทาเล็กซิลและยากันเชื้อราจากดิน Captan คลุมเมล็ดให้ทั่วทุกเมล็ด รองก้นหลุมปุ๋ยมูลคอก 5 กรัม/หลุม

4. การให้น้ำ

ในช่วง 2 สัปดาห์หลังการปลูกให้น้ำ 2 วัน/ครั้ง โดยการสูบน้ำรดด้วยสายยาง หลังจากนั้นจะให้น้ำแบบสลับปล่อยให้ให้น้ำเข้าตามร่องระหว่างแถวของข้าวโพดโดยให้น้ำ 1 สัปดาห์/ครั้ง

5. การให้ปุ๋ย

ใส่ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 และปุ๋ยมูลคอก หลังจากการปลูก 26 วัน โดยใช้ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 อัตรา 0.55 กิโลกรัม/หน่วยทดลอง ปุ๋ยมูลคอกอัตรา 45 กิโลกรัม/ไร่ ใส่ปุ๋ยสูตร 46 - 0 - 0 หลังจากการปลูก 34 วัน โดยใช้อัตรา 3,000 กรัม/หน่วยทดลอง

6. การกำจัดวัชพืช

ทำการกำจัดวัชพืชด้วยการใช้จอบถากพร้อมกับการพรวนดินพูนโคนพร้อมกับการใส่ปุ๋ย ครั้งที่ 1 (26 วันหลังปลูก) และครั้งที่ 2 (34 วันหลังปลูก)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. การพ่นยาป้องกันโรค

ทำการพ่นยากันราด้วยยากันเชื้อรา Captan อัตรา 20 กรัม/น้ำ 20 ลิตร ที่อายุ 15 วัน หลังการปลูกและพ่นยากันราน้ำค้ำด้วยยาเมทาเล็กซิลอัตรา 20 กรัม/น้ำ 20 ลิตร หลังทำการปลูก 29 และ 38 วัน

8. การเตรียมช่อดอกตัวผู้

โดยการใช้ถุงกระดาษสีน้ำตาลหรือที่เรียกว่าถุงเตรียมละอองเกสรตัวผู้ (tassel bag) กลุ่มดอกตัวผู้ที่เริ่มบานหรือบานจนเกือบครึ่งหนึ่ง เมื่อใช้ถุงกระดาษกลุ่มดอกตัวผู้แล้วควรจับให้ดอกตัวผู้ยู่ชิดด้านใดด้านหนึ่งของถุง แล้วพับมุมกระดาษขึ้นไปติดกับแกนของก้านช่อดอก แล้วใช้คลิปหนีบไว้ ในการเตรียมดอกตัวผู้ควรเตรียมก่อนทำการผสม 1 วัน ปกติจะเตรียมหรือกลุ่มช่อดอกตัวผู้ในช่วงบ่ายของวันก่อนการผสมเกสรในช่วงเช้าของวันรุ่งขึ้น

9. การเตรียมช่อดอกตัวเมีย

โดยการใช้ถุงกระดาษใสสีขาว(glassine bag) กลุ่มฝักก่อนที่ไหมจะโผล่ออกมาจากเปลือกหุ้มฝัก โดยอาจจะใช้กรรไกรตัดที่ปลายฝักเพื่อเร่งการเจริญของไหมให้ออกมาพร้อมที่จะได้รับการผสม ก่อนคลุมควรถือใบบริเวณตรงข้อนั้นออกเพื่อสะดวกต่อการปฏิบัติงาน ในการเตรียมช่อดอกตัวเมียควรทำในช่วงเช้า ระหว่างเวลา 8.00 – 12.00 น. ก่อนการผสม 1 วัน

10. การผสมเกสร

10.1 การเก็บละอองเกสรตัวผู้ ทำการเก็บละอองเกสรตัวผู้จากต้นที่ได้เตรียมช่อดอกตัวผู้ไว้แล้วโดยการเคาะหรือเขย่าเบา ๆ ที่ถุงเพื่อให้ละอองเกสรหล่นลงในถุงจากนั้นจึงแกะคลิปที่หนีบกระดาษออกและดึงช่อดอกตัวผู้ออก ละอองเกสรก็จะตกอยู่ในถุงนั้น

10.2 การผสม โดยการนำถุงเก็บละอองเกสรตัวผู้ที่มีละอองเกสรตัวผู้ยู่ภายในถุงนำไปผสมกับช่อดอกตัวเมียที่เตรียมไว้แล้วเริ่มผสมด้วยการดึงถุงกลุ่มช่อดอกตัวเมียออกแล้วเทเกสรตัวผู้ให้ตกลงบนไหมจากนั้นให้กลุ่มถุงกลุ่มช่อดอกตัวเมียไว้เหมือนเดิม เคาะหรือเขย่าถุงเบา ๆ ประมาณ 2 – 3 ครั้ง เพื่อให้ละอองเกสรกระจายสัมผัสกับ stigma บนเส้นไหมอย่างทั่วถึง หลังจากนั้นใช้ถุงเตรียมละอองเกสรตัวผู้คลุมทับลงไปอีกชั้นและเขียนวันที่ทำการผสมไว้บนถุงเตรียมละอองเกสรตัวผู้ด้วย

11. การบันทึกข้อมูล

11.1 การหาขนาดฝักของข้าวโพด

- สุ่มเก็บตัวอย่างฝักข้าวโพด 3 ฝัก/หน่วยทดลอง
- ชั่งน้ำหนักฝักสดหลังปอกเปลือก (กรัม, ทศนิยม 3 ตำแหน่ง)
- วัดความยาวของฝักหลังปอกเปลือกจากโคนฝักถึงปลายฝัก(เซนติเมตร)
- วัดเส้นผ่านศูนย์กลางฝักขณะที่มีเมล็ดติดอยู่ (เซนติเมตร)
- วัดเส้นผ่านศูนย์กลางแกน (เซนติเมตร)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

11.2 การหาขนาดของเมล็ดข้าวโพด

- สุ่มเก็บตัวอย่างฝักข้าวโพด 3 ฝัก/หน่วยทดลอง
- วัดความหนาของเมล็ด (มิลลิเมตร, วัด 10 เมล็ด/ฝัก)
- วัดความกว้างของเมล็ด (มิลลิเมตร, วัด 10 เมล็ด/ฝัก)
- วัดความสูงของเมล็ด (มิลลิเมตร, วัด 10 เมล็ด/ฝัก)
- ชั่งน้ำหนักสด 100 เมล็ด
- ชั่งน้ำหนักแห้ง 100 เมล็ด

12. สถานที่ทำการทดลอง

ดำเนินการทดลองที่แปลงภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง แขวงลำปลิว เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

13. ระยะเวลาทำการทดลอง

ระหว่างเดือนธันวาคม 2548 ถึงเดือนมีนาคม 2549

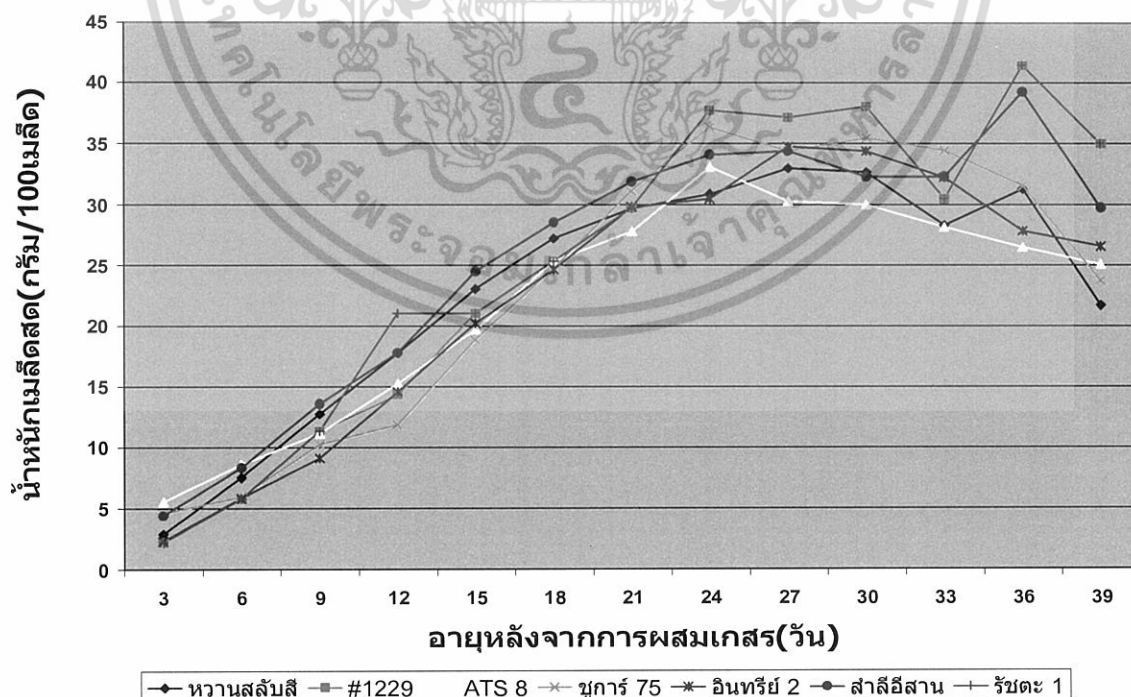

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการทดลอง

น้ำหนักสดของเมล็ด (Fresh seed weigh)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลการทดลอง พบว่า การสะสมน้ำหนักสดในเมล็ดที่อายุระหว่าง 3-33 วันหลังจากการผสมเกสรของข้าวโพดไร่ประทานฝักสด 7 พันธุ์ มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99% โดยในช่วงระยะเวลาระหว่าง 6-18 วันหลังจากผสมเกสร ข้าวโพดหวานพันธุ์ลำลือसान (wxwx/sh₂sh₂) และพันธุ์หวานสลบสี (wxwx/susu/sh₂sh₂) มีการสะสมน้ำหนักสดในเมล็ดสูงกว่าข้าวโพดหวานพันธุ์ลูกผสมเบอร์1229 ATS8 ชูการ์75 และอินทรีย2 เมื่อพิจารณาการสะสมน้ำหนักสดสูงสุดในเมล็ดพบว่า พันธุ์ลูกผสมเบอร์ 1229 และข้าวโพดข้าวเหนียวพันธุ์รัชตะ1 มีการสะสมน้ำหนักสดในเมล็ดสูงสุดมากกว่าพันธุ์อื่นๆ คือ สะสมน้ำหนักสดในเมล็ดสูงสุดเท่ากับ 38.05 กรัม/100เมล็ด ที่อายุ 30 วันหลังการผสมเกสร รองลงมาคือพันธุ์ชูการ์75 สะสมน้ำหนักในเมล็ดเท่ากับ 36.37 กรัม/100เมล็ด ที่อายุ 24 วันหลังการผสมเกสร นอกจากนี้ยังพบว่าการสะสมน้ำหนักสดในเมล็ดที่ระยะเวลาต่างๆ ภายหลังจากการผสมเกสรของข้าวโพดไร่ประทานฝักสดแต่ละพันธุ์มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99% โดยพบว่าหลังการผสมเกสร 3-21 วันหลังการผสมเกสร ข้าวโพดไร่ประทานฝักสดทุกพันธุ์มีการสะสมน้ำหนักสดในเมล็ดเพิ่มขึ้นด้วยอัตราการเพิ่มที่ใกล้เคียงกัน (รูปที่ 1) และทุกพันธุ์จะมีการสะสมน้ำหนักสดในเมล็ดสูงสุดที่อายุระหว่าง 24-30 วันหลังการผสมเกสร จากนั้นน้ำหนักสดในเมล็ดจะเริ่มลดลง

รูปที่ 1 แสดงน้ำหนักสดของเมล็ดข้าวโพด(กรัม/100เมล็ด) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 แสดงน้ำหนักสดของเมล็ดข้าวโพด(กรัม/100เมล็ด) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร

อายุวัน หลังจากการ ผสมเกสร (วัน)	พันธุ์							ค่าเฉลี่ย
	หวาน สลัปสี (wxsush ₂)	#1229 (bt ₁)	ATS 8 (bt ₁)	ชูการ์ 75 (sh ₂)	อินทรี 2 (sh ₂)	สำลี อีสาน (wxsh ₂)	รัชตะ 1 (wx)	
3	2.90	2.22	5.58	4.61	2.32	4.42	2.22	3.47
6	7.52	5.81	8.61	5.97	5.84	8.35	5.81	6.84
9	12.77	11.35	11.16	10.22	9.14	13.62	11.35	11.37
12	17.77	14.37	15.29	11.88	14.58	17.81	21.06	16.11
15	23.07	21.06	19.73	18.86	20.25	24.51	21.06	21.22
18	27.21	25.34	25.35	24.78	24.66	28.57	25.34	25.89
21	29.69	29.73	27.79	31.12	29.82	31.89	29.73	29.97
24	30.89	37.73	33.06	36.37	30.50	34.09	37.73	34.34
27	32.96	37.17	30.28	34.36	34.75	34.37	37.17	34.44
30	32.64	38.05	30.01	35.48	34.39	32.26	38.05	34.41
33	28.32	30.49	28.18	34.44	32.23	32.30	30.49	30.92
36	31.28	41.45	26.48	31.52	27.88	39.29	41.45	34.19
39	21.73	34.99	25.09	23.76	26.58	29.77	34.99	28.13
ค่าเฉลี่ย	22.98	25.37	22.05	23.34	22.53	25.48	25.88	478.93

F-test (HD) **

F-test (var.) **

LSD_{0.01} (HD) 7.536

LSD_{0.01} (var.) 7.475

C.V.(HD) 15.41%

C.V.(var.) 14.59%

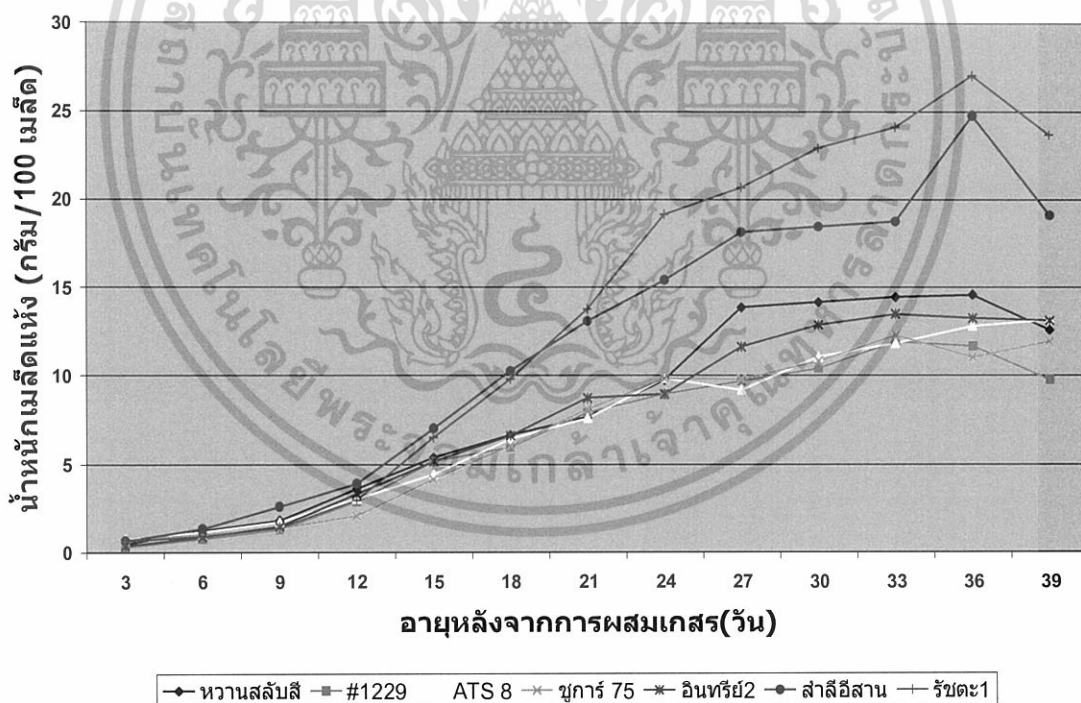
หมายเหตุ ** Significantly difference at 99% confident

HD : Harvesting date

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

น้ำหนักแห้งของเมล็ด (Dry seed weigh)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลน้ำหนักแห้ง 100 เมล็ด ของข้าวโพดรับประทานฝักสด พบว่า การสะสมน้ำหนักแห้งในเมล็ดที่อายุระหว่าง 3-39 วันหลังการผสมเกสร ของข้าวโพดหวานรับประทานฝักสด 7 พันธุ์ มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99% และพบว่าข้าวโพดรับประทานฝักสดแต่ละพันธุ์มีการสะสมน้ำหนักแห้งในเมล็ดที่อายุต่างๆ ระหว่าง 3-39 วันหลังการผสมเกสรแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99% เช่นกัน โดยพบว่าข้าวโพดรับประทานฝักสดทุกพันธุ์ มีการสะสมน้ำหนักแห้งในเมล็ดสูงสุดที่อายุประมาณ 33-36 วันหลังการผสมเกสร หลังจากนั้นในช่วงระยะเวลา 36-39 วันหลังการผสมเกสร น้ำหนักแห้งในเมล็ดส่วนใหญ่เริ่มลดลง ยกเว้นพันธุ์ ATS8 และอินทรียี่2 โดยข้าวโพดข้าวเหนียวพันธุ์ชตะ1 มีการสะสมน้ำหนักแห้งในเมล็ดสูงสุดเท่ากับ 27.04 กรัม/100เมล็ด ที่อายุ 36 วันหลังการผสมเกสร รองลงมาได้แก่พันธุ์สำลีอีสาน สะสมน้ำหนักแห้งในเมล็ดสูงสุดเท่ากับ 24.78 กรัม/100เมล็ด ที่อายุ 36 วันหลังการผสมเกสรเช่นกัน ส่วนพันธุ์ที่มีการสะสมน้ำหนักแห้งในเมล็ดได้น้อยที่สุดได้แก่ พันธุ์ลูกผสมเบอร์ 1229 (bt₁bt₁) สะสมน้ำหนักแห้งในเมล็ดสูงสุดที่อายุ 33 วันหลังการผสมเกสร สะสมได้เพียง 11.93 กรัม/100เมล็ด

รูปที่ 2 แสดงน้ำหนักแห้งของเมล็ดข้าวโพด (กรัม/100เมล็ด) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 แสดงน้ำหนักแห้งของเมล็ดข้าวโพด (กรัม/100เมล็ด) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร

อายุหลังจาก การผสม เกสร(วัน)	พันธุ์							ค่าเฉลี่ย
	หวาน สลัปสี (wxsush ₂)	#1229 (bt ₁)	ATS 8 (bt ₁)	ชูการ์ 75 (sh ₂)	อินทรี ย ₂ (sh ₂)	สำลี อีสาน (wxsh ₂)	รัชตะ 1 (wx)	
3	0.47	0.31	0.74	0.71	0.37	0.67	0.64	0.56
6	1.22	0.75	1.15	1.01	0.88	1.35	0.92	1.04
9	1.83	1.32	1.74	1.39	1.48	2.62	1.36	1.68
12	3.63	2.88	3.04	2.07	3.34	3.93	2.96	3.12
15	5.39	5.18	4.45	4.16	5.18	7.03	6.52	5.42
18	6.64	5.96	6.44	6.06	6.62	10.27	9.80	7.40
21	7.65	7.90	7.60	8.11	8.75	13.10	13.79	9.56
24	9.76	8.95	9.84	9.84	8.96	15.42	19.18	11.71
27	13.87	9.70	9.20	9.82	11.63	18.16	20.68	13.29
30	14.17	10.40	11.06	10.83	12.87	18.47	22.93	14.39
33	14.45	11.93	11.84	12.31	13.51	18.77	24.13	15.28
36	14.58	11.67	12.80	11.04	13.26	24.78	27.04	16.45
39	12.58	9.78	13.17	11.95	13.13	19.12	23.69	14.77
ค่าเฉลี่ย	8.17	6.67	7.16	6.87	7.69	11.82	13.36	176.40

F-test (HD) **

F-test (var.) **

LSD_{0.01} (HD) 2.855

LSD_{0.01} (var.) 2.784

C.V.(HD) 17.22%

C.V.(var.) 14.76%

หมายเหตุ ** Significantly difference at 99% confident

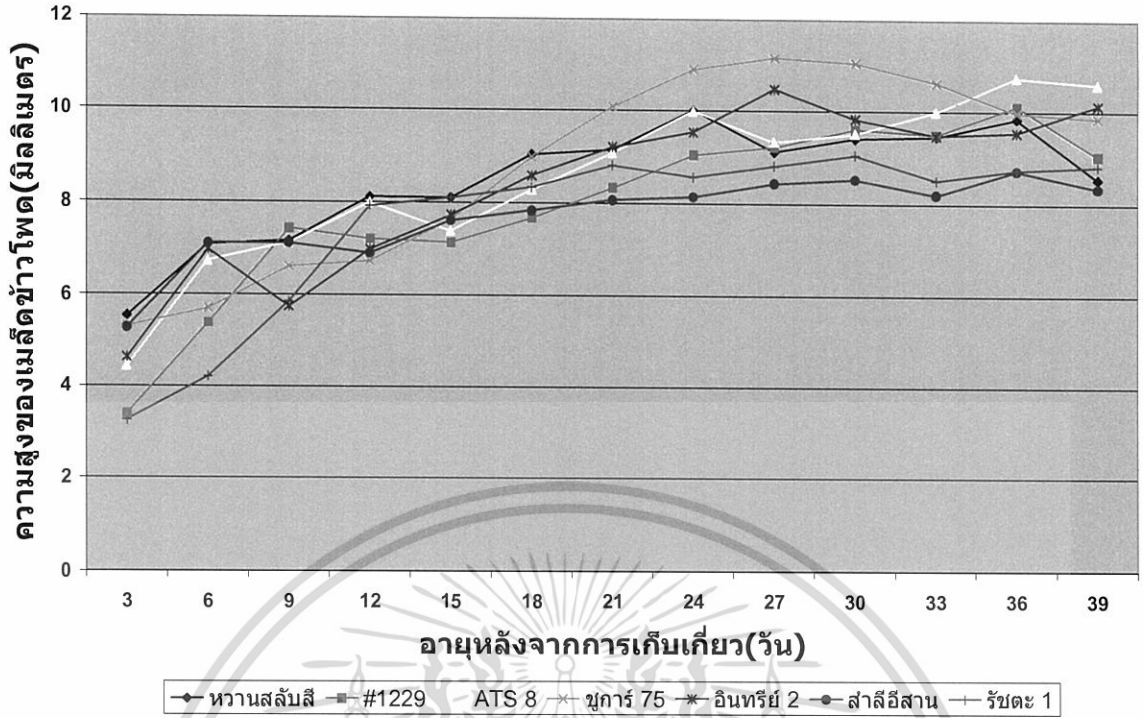
HD : Harvesting date

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

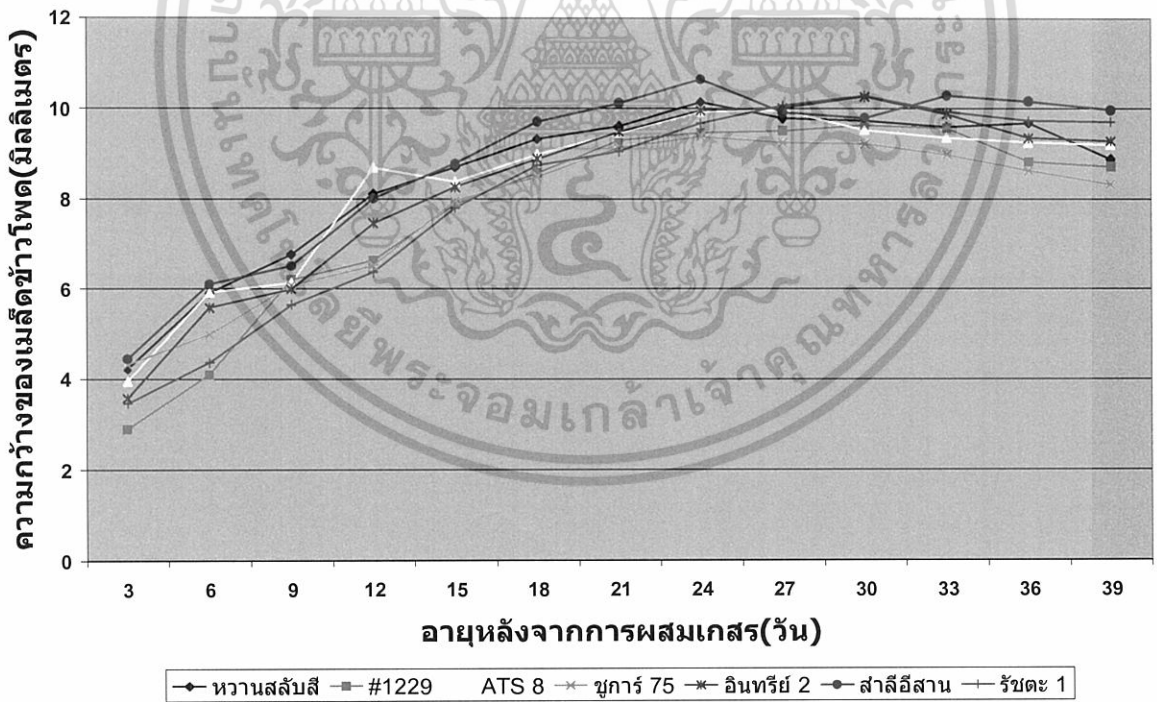
ขนาดของเมล็ด (Fresh seed size)

ขนาดของเมล็ดพิจารณาจากความสูง ความกว้างและความหนาของเมล็ด จากการวิเคราะห์ ข้อมูลความสูง ความกว้าง และความหนาของเมล็ด (มิลลิเมตร) ของข้าวโพดรับประทานฝักสด 7 พันธุ์ ที่อายุระหว่าง 3-39 วันหลังการผสมเกสร พบว่า ความสูง ความกว้าง และความหนาของเมล็ดที่ อายุระหว่าง 3-39 วันหลังการผสมเกสร ของข้าวโพดรับประทานฝักสด 7 พันธุ์มีความแตกต่างกัน ทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 99% นอกจากนี้ยังพบว่า ข้าวโพดรับประทานฝักสดแต่ละพันธุ์ มีความสูง ความกว้าง และความหนาของเมล็ดที่อายุต่างๆ ระหว่าง 3-39 วันหลังการผสมเกสร แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99% โดยพบว่า ความสูงของเมล็ดข้าวโพดรับประทาน ฝักสดส่วนใหญ่จะค่อยๆ เพิ่มขึ้น เมื่อถึงระยะสูงสุด ความสูงของเมล็ดก็จะคงที่โดยพบว่าพันธุ์ ลูกผสมเบอร์1229 และ ATS8 ซึ่งควบคุมด้วยยีน bt₁ ความสูงของเมล็ดจะสูงสุดที่อายุ 36 วันหลัง การผสมเกสร ในขณะที่พันธุ์ซึ่งควบคุมความหวานด้วยยีน sh₂ ได้แก่พันธุ์ซูการ์75 และอินทรีย2 เมล็ดมีความสูงมากที่สุดที่อายุ 27 วันหลังการผสมเกสร ซึ่งเร็วกว่ากลุ่มพันธุ์ที่ควบคุมด้วยยีน bt₁ นอกจากนี้ยังพบว่า อัตราการเพิ่มความสูงของเมล็ดในช่วงอายุ 3-18 วันหลังการผสมเกสร จะสูง กว่าอัตราเพิ่มความสูงเมล็ดในช่วงอายุ 18-24 วันหลังการผสมเกสร เมื่อพิจารณาความหนาของ เมล็ดพบว่า ในช่วงระยะเวลา ระหว่าง 3-15 วันหลังการผสมเกสร ความหนาของเมล็ดของข้าวโพด รับประทานฝักสดทุกพันธุ์ค่อยๆ เพิ่มขึ้น และเมล็ดจะหนามากที่สุดที่อายุประมาณ 15-21 วันหลัง การผสมเกสร แตกต่างกันตามพันธุ์ หลังจากนั้นความหนาของเมล็ดจะค่อนข้างที่ (รูปที่ 5) สำหรับ ความกว้างของเมล็ด ผลการทดลองพบว่า คล้ายกับความสูงของเมล็ด กล่าวคือ ในช่วงระหว่าง 3-24 วันหลังการผสมเกสร ความกว้างของเมล็ดข้าวโพดรับประทานฝักสดทุกพันธุ์ค่อยๆ เพิ่มขึ้น และความ กว้างของเมล็ดจะสูงสุดที่อายุประมาณ 24 วันหลังการผสมเกสร จากนั้นความกว้างจะคงที่หรือลดลง เล็กน้อย (รูปที่ 4)

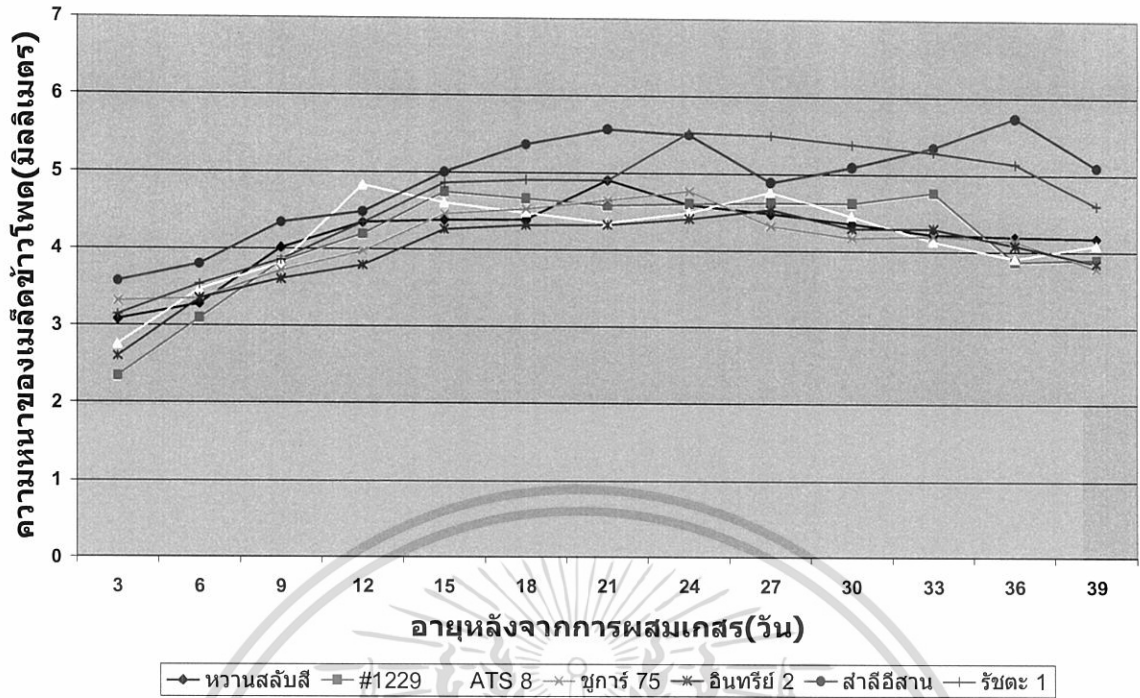
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

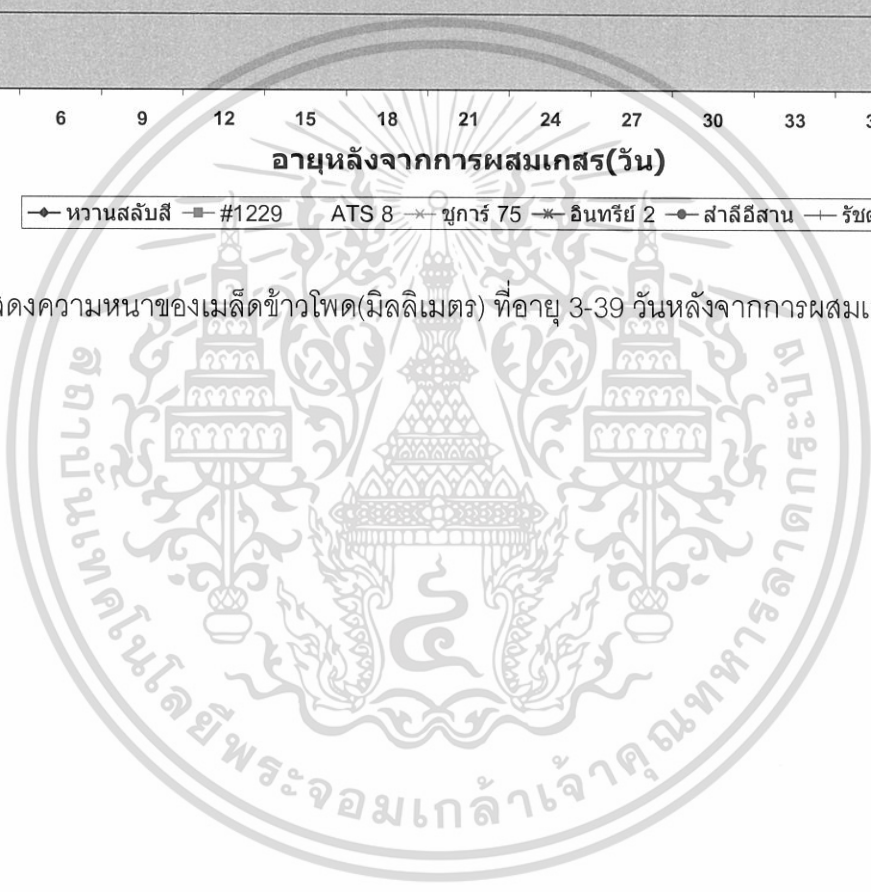
รูปที่ 3 แสดงความสูงของเมล็ดข้าวโพด (มิลลิเมตร) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร

รูปที่ 4 แสดงความกว้างของเมล็ดข้าวโพด (มิลลิเมตร) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร

รูปที่ 5 แสดงความหนาของเมล็ดข้าวโพด(มิลลิเมตร) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 แสดงความสูงของเมล็ดข้าวโพด (มิลลิเมตร) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร

อายุ หลังจาก การผสม เกสร(วัน)	พันธุ์							ค่าเฉลี่ย
	หวาน สลับสี (wxsush ₂)	#1229 (bt ₁)	ATS 8 (bt ₁)	ชูการ์ 75 (sh ₂)	อินทรี 2 (sh ₂)	สำลี อีสาน (wxsh ₂)	รัชตะ 1 (wx)	
3	5.53	3.39	4.43	5.30	4.63	5.27	3.25	4.54
6	7.09	5.37	6.73	5.69	6.97	7.11	4.21	6.17
9	7.16	7.43	7.12	6.61	5.74	7.12	5.84	6.72
12	8.11	7.21	7.99	6.74	6.98	6.90	7.92	7.41
15	8.10	7.13	7.39	7.62	7.72	7.61	8.10	7.67
18	9.03	7.67	8.28	8.98	8.58	7.83	8.33	8.39
21	9.13	8.32	9.07	10.08	9.20	8.06	8.81	8.95
24	10.00	9.04	9.98	10.90	9.53	8.14	8.57	9.45
27	9.11	9.21	9.33	11.16	10.47	8.44	8.81	9.51
30	9.40	9.60	9.51	11.05	9.83	8.53	9.05	9.57
33	9.45	9.49	9.99	10.61	9.48	8.20	8.51	9.39
36	9.84	10.11	10.75	9.96	9.54	8.72	8.74	9.67
39	8.54	9.03	10.60	9.85	10.14	8.34	8.83	9.33
ค่าเฉลี่ย	8.50	7.92	8.55	8.81	8.37	7.71	7.61	164.24

F-test (HD) **

F-test (var.) **

LSD_{0.01} (HD) 1.378

LSD_{0.01} (var.) 1.329

C.V.(HD) 9.35%

C.V.(var.) 7.57%

หมายเหตุ ** Significantly difference at 99% confident

HD : Harvesting date

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6 แสดงความกว้างของเมล็ดข้าวโพด (มิลลิเมตร) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร

อายุ หลังจาก การผสม เกสร(วัน)	พันธุ์							ค่าเฉลี่ย
	หวาน สลับสี (wxsush ₂)	#1229 (bt ₁)	ATS 8 (bt ₁)	ชูการ์ 75 (sh ₂)	อินทรี 2 (sh ₂)	สำลี อีสาน (wxsh ₂)	รัชตะ 1 (wx)	
3	4.23	2.89	3.95	4.31	3.57	4.45	3.46	3.84
6	5.90	4.09	5.91	4.98	5.57	6.10	4.36	5.27
9	6.76	6.21	6.14	6.08	5.99	6.51	5.64	6.19
12	8.11	6.63	8.70	6.51	7.46	8.01	6.36	7.40
15	8.70	7.88	8.38	7.96	8.26	8.78	7.80	8.25
18	9.32	8.58	8.99	8.50	8.89	9.71	8.75	8.96
21	9.61	9.29	9.46	9.14	9.48	10.12	9.05	9.45
24	10.14	9.46	9.93	9.38	9.96	10.65	9.67	9.89
27	9.79	9.51	9.96	9.26	10.01	9.91	10.07	9.79
30	9.74	9.64	9.52	9.22	10.26	9.79	10.29	9.78
33	9.60	9.57	9.36	8.99	9.88	10.29	9.93	9.66
36	9.68	8.83	9.25	8.63	9.35	10.16	9.73	9.38
39	8.89	8.72	9.20	8.32	9.28	9.97	9.71	9.16
ค่าเฉลี่ย	8.50	7.79	8.37	7.79	8.31	8.80	8.06	164.63

F-test (HD) **

F-test (var.) **

LSD_{0.01} (HD) 1.209

LSD_{0.01} (var.) 1.204

C.V.(HD) 7.02%

C.V.(var.) 6.86%

หมายเหตุ ** Significantly difference at 99% confident

HD : Harvesting date

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 แสดงความหนาของเมล็ดข้าวโพด (มิลลิเมตร) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร

อายุ หลังจาก การผสม เกสร(วัน)	พันธุ์							ค่าเฉลี่ย
	หวาน สลีบสี (wxsush ₂)	#1229 (bt ₁)	ATS 8 (bt ₁)	ชูการ์ 75 (sh ₂)	อินทรี 2 (sh ₂)	สำลี อีสาน (wxsh ₂)	รัชตะ 1 (wx)	
3	3.07	2.33	2.75	3.31	2.59	3.56	3.14	2.96
6	3.27	3.08	3.46	3.35	3.34	3.79	3.53	3.40
9	4.01	3.82	3.80	3.72	3.59	4.34	3.85	3.88
12	4.34	4.19	4.83	3.97	3.78	4.48	4.34	4.28
15	4.38	4.74	4.61	4.46	4.26	5.00	4.86	4.62
18	4.39	4.66	4.48	4.53	4.32	5.36	4.91	4.66
21	4.91	4.58	4.36	4.65	4.33	5.56	4.91	4.76
24	4.59	4.60	4.49	4.77	4.41	5.49	5.52	4.84
27	4.48	4.62	4.77	4.33	4.54	4.89	5.49	4.73
30	4.36	4.62	4.46	4.17	4.29	5.08	5.38	4.62
33	4.22	4.76	4.13	4.20	4.29	5.34	5.29	4.60
36	4.19	3.85	3.90	4.14	4.07	5.73	5.14	4.43
39	4.17	3.89	4.09	3.78	3.84	5.09	4.60	4.21
ค่าเฉลี่ย	4.18	4.13	4.16	4.11	3.97	4.90	4.69	86.15

F-test (HD) **

F-test (var.) **

LSD_{0.01} (HD) 0.646

LSD_{0.01} (var.) 0.651

C.V.(HD) 6.68%

C.V.(var.) 7.09%

หมายเหตุ ** Significantly difference at 99% confident

HD : Harvesting date

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปและวิจารณ์ผลการทดลอง

1. ผลของพันธุ์หรือยีน และอายุการเก็บฝักสดต่อการสะสมน้ำหนักรวมในเมล็ด และขนาดของเมล็ด มีนัยสำคัญทางสถิติ($P < .01$) โดยพบว่าข้าวโพดรับประทานฝักสดทั้ง 7 พันธุ์มีขนาดของเมล็ดและการสะสมน้ำหนักรวมในเมล็ดเพิ่มขึ้นตามอายุการเก็บเกี่ยว โดยสะสมน้ำหนักรวมในเมล็ดสดสูงสุดที่อายุประมาณ 24-27 วันหลังจากผสมเกสร และสะสมน้ำหนักรวมในเมล็ดสดสูงสุดที่อายุประมาณ 33-36 วันหลังจากผสมเกสร หลังจากนั้นขนาดและน้ำหนักรวมจะคงที่หรือลดลงเล็กน้อย และพบว่ากลุ่มพันธุ์ที่มียีน waxy (wx) ได้แก่พันธุ์ชะต๊ะ1(wx) หวานสลบสี(wx/su/sh₂) และลำลีอีสาน(wx/sh₂) มีการสะสมน้ำหนักรวมในเมล็ดโดยเฉลี่ยสูงกว่าพันธุ์ที่ควบคุมด้วยยีน sh₂ และ bt₁

2. การสะสมน้ำหนักรวมในเมล็ดของข้าวโพดหวานที่เกิดจากยีนชนิดเดียวกัน มีความแตกต่างกัน เช่น ระหว่างพันธุ์ชูการ์75 กับอินทรี2 หรือระหว่างพันธุ์ ATS8 กับพันธุ์ลูกผสมเบอร์1229 ทั้งนี้เนื่องจากการสะสมน้ำหนักรวมในเมล็ด นอกจากจะขึ้นอยู่กับชนิดของยีนควบคุมความหวานแล้วยังแสดงให้เห็นว่า ยีนพื้นฐาน(genetic components) อื่นๆ ก็มีอิทธิพลต่อการสะสมน้ำหนักรวมในเมล็ดด้วยเช่นกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- กรีนไทย ศรีโคกกรวด และจรรยาลักษณ์ บุญยานุเคราะห์. ผลของอายุเก็บเกี่ยวต่อคุณภาพ และผลผลิตของข้าวโพดหวาน และข้าวโพดข้าวเหนียววีรชตะ. ปัญหาพิเศษปริญญาตรี. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพมหานคร. 27 หน้า.
- ทวีศักดิ์ ภู่อ่ำ. 2540. ข้าวโพดหวาน: การปรับปรุงพันธุ์ และการปลูกเพื่อการค้า. โอเดียนสโตร์, กรุงเทพฯ. 188 หน้า.
- นิตย์ ศกุนรักษ์. 2542. สรีรวิทยาของพืช. ภาควิชาพืชไร่ คณะเกษตร, มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่. 237 หน้า
- ราเชนทร์ ถิรพร. 2539. ข้าวโพด: การผลิต การใช้ประโยชน์ การวิเคราะห์ปัญหา และการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกร. ภาควิชาพืชไร่ฯ คณะเกษตร. กรุงเทพฯ. 274 หน้า.
- วิไลวรรณ พรหมคำ และพัชราพร หนูวิสัย. 2547. ข้าวโพดฝักสด: อนาคตที่สดใส. ใน: เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ การวิจัยและพัฒนาพืชสู่ความปลอดภัยอาหาร วันที่ 10-11 มีนาคม 2547. สุพรรณบุรี. สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5. หน้า 46-52.
- วิไลวรรณ พรหมคำ และวันชัย ถนอมทรัพย์. 2547. สถานการณ์การผลิตและการตลาดของข้าวโพดหวาน และข้าวโพดฝักอ่อน. ในการผลิตข้าวโพดฝักอ่อนและข้าวโพดหวานเพื่ออุตสาหกรรมแปรรูป. ศูนย์วิจัยพืชไร่ชัยนาท. กรมวิชาการเกษตร. สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. ชัยนาท. หน้า 1-9.
- Lisec, B., Grath, D.M. and T. Cross. 2004. Sweet corn for processing. Oregon State University. Oregon.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของน้ำหนักสดของเมล็ดข้าวโพด (กรัม/100เมล็ด) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร

SOV	d.f.	SS	MS	Computed F	F _{.05}	F _{.01}
Replication	2	33547.52	289.20	23.68**	3.40	5.61
Main plot factor(HD)	12	31029.35	2585.78	211.74**	2.18	3.03
Error(HD)	24	326.73	13.61	1.11**		
Sub plot factor(var.)	6	585.67	97.61	7.99**	2.16	2.92
HD.* var.	72	1587.84	22.05	1.81**	1.37	1.56
Error(var.)	156	1905.05	12.21			
Total	272	78982.17	3020.47			

ตารางภาคผนวกที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของน้ำหนักแห้งของเมล็ดข้าวโพด (กรัม/100เมล็ด) ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร

SOV	d.f.	SS	MS	Computed F	F _{.05}	F _{.01}
Replication	2	11754.71	101.33	59.80**	3.40	5.61
Main plot factor(HD)	12	8834.14	736.18	434.47**	2.18	3.03
Error(HD)	24	264.33	1.69	1.36**		
Sub plot factor(var.)	6	1657.29	276.21	163.01**	2.16	2.92
HD.* var.	72	1206.15	16.75	9.89**	1.37	1.56
Error(var.)	156	55.36	2.31			
Total	272	23771.97	1134.48			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความสูงของเมล็ดข้าวโพด (มิลลิเมตร)
ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร

SOV	d.f.	SS	MS	Computed F	F _{.05}	F _{.01}
Replication	2	815.39145	7.02923	18.19**	3.40	5.61
Main plot factor(HD)	12	654.93923	54.5782	141.25**	2.18	3.03
Error(HD)	24	14.1335	0.5888	1.52**		
Sub plot factor(var.)	6	53.2596	8.8766	22.97**	2.16	2.92
HD.* var.	72	92.6023	1.2861	3.33**	1.37	1.56
Error(var.)	156	60.27736	0.38639			
Total	272	1690.60344	72.74532			

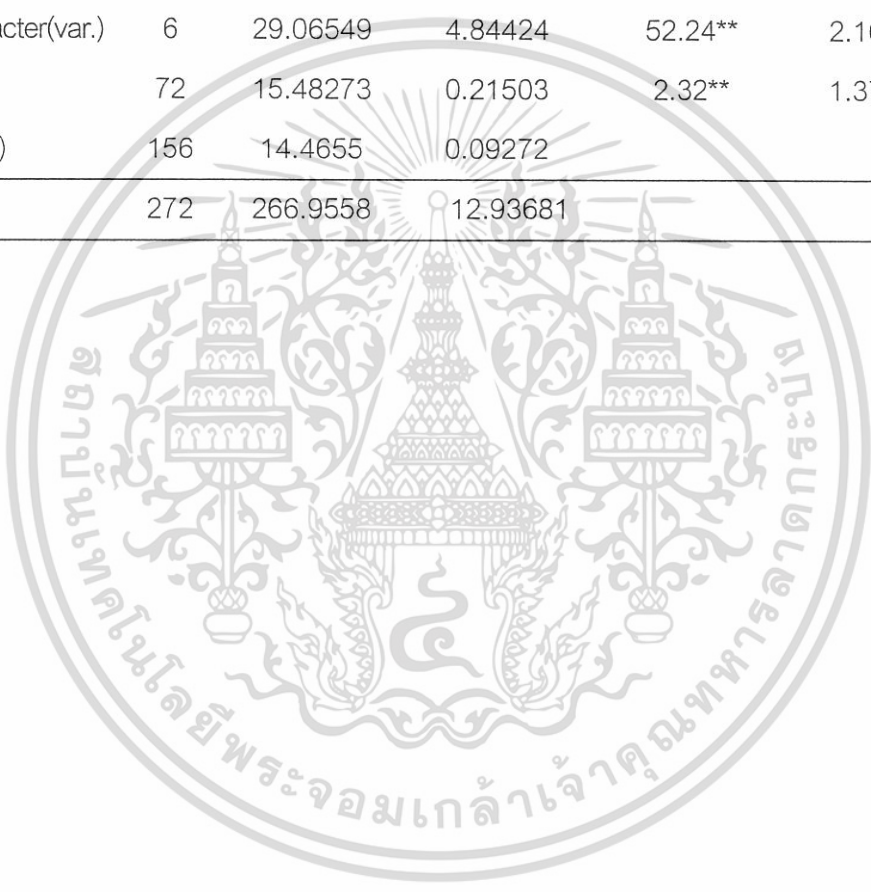
ตารางภาคผนวกที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความกว้างของเมล็ดข้าวโพด (มิลลิเมตร)
ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร

SOV	d.f.	SS	MS	Computed F	F _{.05}	F _{.01}
Replication	2	1143.0299	8.9916	28.34**	3.40	5.61
Main plot factor(HD)	12	964.9997	80.4166	253.43**	2.18	3.03
Error(HD)	24	7.9723	0.3321	1.05**		
Sub plot factor(var.)	6	33.0465	5.5077	17.36**	2.16	2.92
HD.* var.	72	35.94	0.4991	1.57**	1.37	1.56
Error(var.)	156	49.5017	0.3173			
Total	272	2234.4901	96.0644			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางภาคผนวกที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความหนาของเมล็ดข้าวโพด (มิลลิเมตร)
ที่อายุ 3-39 วันหลังจากการผสมเกสร

SOV	d.f.	SS	MS	Computed F	F _{.05}	F _{.01}
Replication	2	126.6373	1.0917	11.17**	3.40	5.61
Main plot factor(HD)	12	79.3302	6.61085	71.29**	2.18	3.03
Error(HD)	24	1.97461	0.08227	0.89**		
Sub plot factor(var.)	6	29.06549	4.84424	52.24**	2.16	2.92
HD.* var.	72	15.48273	0.21503	2.32**	1.37	1.56
Error(var.)	156	14.4655	0.09272			
Total	272	266.9558	12.93681			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - นามสกุล : นางสาววิญญา ด้านทวิศิลป์

วันเดือนปีเกิด : 12 สิงหาคม 2526

ที่อยู่ในสำเนาทะเบียนบ้าน : 150/6 หมู่ 8 ตำบลหัวรอ อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

โทรศัพท์ : 0-5569-3198

ที่อยู่ปัจจุบัน : 150/6 หมู่ 8 ต.หัวรอ อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000

โทรศัพท์ : 0-9175-9959

การศึกษา : พ.ศ 2533 - 2538 ระดับ ประถมศึกษา โรงเรียนสายธรรม จังหวัดสุโขทัย

พ.ศ 2539 - 2541 ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอุดมดรุณี จังหวัดสุโขทัย

พ.ศ 2542 - 2544 ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอุดมดรุณี จังหวัดสุโขทัย

พ.ศ 2545 ระดับปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พืชไร่)

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - นามสกุล : นายชุมพล รักมัน

วันเดือนปีเกิด : 8 ตุลาคม 2526

ที่อยู่ในสำเนาทะเบียนบ้าน : 303 หมู่ 8 ต.น้ำร้อน อ.เมืองตาก จ.ตาก 63000

โทรศัพท์ : 0-5554-0582

ที่อยู่ปัจจุบัน : 303 หมู่ 8 ต.น้ำร้อน อ.เมืองตาก จ.ตาก 63000

โทรศัพท์ : 0-66128-389

การศึกษา : พ.ศ 2533 - 2538 ระดับ ประถมศึกษา โรงเรียนเทศบาล 1(กิตติขจร) จังหวัดตาก
 พ.ศ 2539 - 2541 ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนตากพิทยาคม จังหวัดตาก
 พ.ศ 2542 - 2544 ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนตากพิทยาคม จังหวัดตาก
 พ.ศ 2545 ระดับปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พืชไร่)
 คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้